

WERELD MUSEUM ROTTERDAM

LEEF SURREALISME: DROMEN VAN EEN ANDERE WERELD

Tentoonstelling in Wereldmuseum Rotterdam laat zien dat surrealisme veel meer is dan een kunststroming

Surrealisme is veel meer dan een kunststroming. Het is een levenshouding. Vanuit die gedachte creëerde Wereldmuseum Rotterdam de tentoonstelling *Leef Surrealisme*, te zien in Wereldmuseum Rotterdam vanaf 18 september. Aan de hand van 90 kunstwerken van 44 kunstenaars uit Afrika, Azië, het Caribisch gebied, Europa, Latijns-Amerika en Oceanië laat de tentoonstelling zien dat kunstenaars wereldwijd, los van elkaar, steeds opnieuw dezelfde artistieke houding ontwikkelen: de weigering de werkelijkheid te accepteren zoals die is.

Xul Solar, Rúa ruini, 1949_bruikleen Fundación Pan Klub, Museo Xul Solar

Het verlangen naar een andere wereld kan zich uiten in verzet tegen de bestaande werkelijkheid, maar ook in de verbeelding van een andere werkelijkheid. Van de Haïtiaanse Revolutie tot de Tweede Wereldoorlog, van het naoorlogse Japan tot Brazilië, zien we kunstenaars de bestaande werkelijkheid bevragen en ruimte maken voor iets anders.

De tentoonstelling *Leef Surrealisme* laat zien hoe kunstenaars reageren op oorlog, kolonialisme, onderdrukking en maatschappelijke verandering met beelden waarin droom, mythe, spiritualiteit en het onbewuste nieuwe werkelijkheden openen. Daarbij kijkt Wereldmuseum voorbij het Surrealisme als een Europese avant-gardebeweging die in het Parijs van de jaren twintig werd benoemd en afgebakend, naar de surrealistische houding. Een manier van kijken en maken die ook buiten deze beweging en buiten Europa bestond, en die kunstenaars in verschillende tijden en contexten op uiteenlopende manieren hebben beoefend.

"Surrealisme is geen afgesloten hoofdstuk uit de kunstgeschiedenis," zegt Wouter Welling, conservator hedendaagse kunst Wereldmuseum. "Overal ter wereld, en in verschillende tijden, hebben kunstenaars dezelfde fundamentele vraag gesteld: is dit werkelijk alles? Zodra de bestaande werkelijkheid tekortschiet, ontstaat ruimte voor verzet en verbeelding. Niet als vlucht, maar als een manier om nieuwe mogelijkheden zichtbaar te maken."

*Links: Pascale Monnin, Double Debt, 2023 ©Rick Mandoeng
Rechts: Pascale Monnin, Double Debt, 2023, close-up ©Rick Mandoeng*

EEN INTERNATIONAAL VERHAAL

Leef Surrealisme brengt bekende surrealisme-iconen als Yves Tanguy, Hans Arp en Wifredo Lam samen met kunstenaars die zelden binnen het verhaal van het surrealisme worden geplaatst, waaronder Julio Gálan, Tessa Mars, Renée Stout, Xul Solar en Sandra Vásquez de la Horra.

Door werk van deze kunstenaars samen te tonen, ontstaat een nieuw perspectief op het surrealisme. Niet geografische of historische verwantschap staat centraal, maar een gedeelde houding: het verlangen naar een werkelijkheid waarin het onzichtbare, het spirituele, het mythische en het onbewuste even werkelijk zijn als de zichtbare wereld. Daarmee verruimt de tentoonstelling het gangbare perspectief op het surrealisme en laat zij zien hoe de droom van een andere wereld vanuit verschillende plaatsen en tijden vorm krijgt. Het surrealisme dat hier zichtbaar wordt, bestaat uit vele praktijken en perspectieven die los van elkaar zijn ontstaan en elkaar raken.

DE BINNENWERELD ALS BRON VAN VERANDERING

De buitenwereld waarin oorlog, kolonialisme, revolutie en politieke onderdrukking een onverdraaglijke werkelijkheid vormen, leidt vaker tot een tegenreactie bij kunstenaars. Zo verbeeldt Salvador Dalí de eindeloze verschrikkingen van oorlog, bekritiseert Heri Dono Indonesische machthebbers en onderzoeken Tessa Mars en Pascale Monnin hoe de Haïtiaanse Revolutie nog altijd doorwerkt in het heden. De kunstenaars laten zien hoe geweld en maatschappelijke druk het innerlijk binnendringen en daar nieuwe beelden voortbrengen. Steeds opnieuw blijkt verbeelding geen ontsnapping aan de werkelijkheid, maar een manier om haar scherper zichtbaar te maken.

Via deze buitenwereld voert de tentoonstelling bezoekers naar de binnenwereld, langs dromen, archetypen, rituelen en het collectieve onbewuste. Werk van onder andere Peter Birkhäuser, Xul Solar, Murni, Renée Stout, Trevor Nickolls en tal van Rotterdamse kunstenaars zoals Arie van Geest, Olphaert den Otter, Ewoud van Rijn en Juul Kraijer laten zien hoe kunstenaars uit uiteenlopende culturen zich via dromen, herinneringen, fantasie en verbeelding toegang verschaffen tot verborgen kennis en andere manieren van kijken.

*Links: Renée Stout, House of Obeah, 2005, Collectie Wereldmuseum AM-670-1
Rechts: Trevor Nickolls, Big Boss Hat, 1987, Collectie Wereldmuseum WM-73851*

ANDERE WERELD

In het slot van de tentoonstelling komen spiritualiteit en het occulte volledig op de voorgrond te staan. Denk aan Afro-Cubaanse religies, vodou, West-Afrikaanse tradities en Amazone kosmologie. Duidelijk wordt dat surrealisme wereldwijd en steeds opnieuw verschijnt wanneer mensen de zichtbare werkelijkheid niet als de enige mogelijke accepteren.

De interactieve installatie *Trionfi* van Cypher Studio maakt de bezoeker zelf onderdeel van het surrealistische proces: door irrationele associaties en archetypische beelden ontstaat voor iedere bezoeker een uniek zelfportret en een nieuwe, persoonlijke wereld.

Ook het tentoonstellingsontwerp breekt met een gevestigde idee van de museumzaal als *white cube*. Bezoekers worden bewust gemaakt van en bevrijd van de museale regels. Het ontwerp wordt steeds vrijer, tot bezoekers in de slotruimte zelfs een caleidoscopische ervaring hebben door de herschikking van wanden, vloeren en plafond. Nieuwe manieren van kijken worden zo aangemoedigd.

SURREALISME LEEFT

In een wereld die wordt gekenmerkt door oorlog, klimaatcrises en maatschappelijke polarisatie laat de tentoonstelling zien dat kunstenaars steeds opnieuw andere werkelijkheden durven voor te stellen. Surrealisme blijkt daarmee verrassend actueel. Niet als nostalgie naar een historische avant-garde, maar als een blijvende oproep om anders te kijken, anders te denken en anders te doen.

Leef Surrealisme is van 18 september tot en met 28 augustus te zien in Wereldmuseum Rotterdam.

© Juul Kraijer, zonder titel, 2023, c/o Pictoright.nl

KUNSTENAARS

Bijzondere kunstwerken uit de Wereldmuseum-collectie worden gecombineerd met internationale bruiklenen, met hedendaags werk van Rotterdamse kunstenaars en met topstukken van onder meer Museum Boijmans Van Beuningen.

Kunstenaars in de tentoonstelling: Hans Arp, Dalia Al Kury, Silvia B., José Bedia, Peter Birkhäuser, Breyten Breytenbach, Winfred Dania, Maya Deren, Heri Dono, Édouard Duval-Carrié, Marie Louise Elshout, Otto Egberts, Arie van Geest, Julio Galán, Wim de Haan, Wout van Heusden, Tja Ling Hu, Carl G. Jung, I Gusti Ayu Kadek Murniasih (Murni), Juul Kraijer, Wifredo Lam, Tessa Mars, Pascale Monnin, Eko Nugroho, Trevor Nickolls, Olphaert den Otter, Piet Ouborg, Mimi Parent, Gérard Quenum, Charly van Rest, Ewoud van Rijn, Santiago Rodríguez Olazábal, Eneida Sanches, Twins Seven Seven, Xul Solar, Austin Osman Spare, Renée Stout, Roberta Stoddart, Yves Tanguy, Sandra Vásquez de la Horra, Edin Velez, Co Westerik, Santiago Yahuarcani.

Op 24 september om 16:30 uur geeft kunstenaar Roberta Stoddart een artist talk over haar werk [Sleepwalkers \(2017\)](#) en de thema's van ontwaken, identiteit, historische trauma's en het zoeken naar een authentiek zelf.

Roberta Stoddart, Sleepwalkers, 2009-2017, Collectie Wereldmuseum 7397-1

Persmap Nederlands: beeld en tekst

Press kit English: images and text

PERSMOMENTEN, NIET TER PUBLICATIE

Wij nodigen je van harte uit voor een bezoek aan de tentoonstelling. We hebben een aantal momenten opgezet voor een speciale inkijk. Op afspraak is daarnaast natuurlijk ook altijd mogelijk.

- donderdag 10 september 12:00 tot 13:30 uur: rondleiding door een van de curatoren door de tentoonstelling in opbouw met aansluitend een lunch
- donderdag 17 september 16:00 tot 18:00 uur*: perspreview van de tentoonstelling met curatoren en 3 kunstenaars *met mogelijkheid tot bijwonen opening tentoonstelling vanaf 19.30 uur incl. tussentijds diner
- donderdag 24 september 14:30 - 16:00/17:30 uur: rondleiding tentoonstelling door curatoren en kunstenaar Roberta Stoddart 14:30 - 16:00 uur, mogelijkheid tot bijwonen artist talk Roberta Stoddart 16.30 - 17.30 uur
- op afspraak op een ander moment
- vrij bezoek op aanmelding of op vertoon van je perskaart aan de entree

Noot: Wereldmuseum brengt lopende de tentoonstelling een rijk geïllustreerde publicatie waarin de internationale geschiedenis van het surrealisme vanuit een mondiaal perspectief wordt belicht.

Aanmelden persmoment

[Website Wereldmuseum](#)

Noot voor de redactie, niet ter publicatie:

Voor meer informatie en/of interview aanvragen neemt u contact op met de persafdeling via:

Zdenka Fieggen T: 06 26765393 E: pers@wereldmuseum.nl

WERELDMUSEUM

1 museum, 4 locaties

Wij geloven dat de wereld geen centrum heeft, maar één groot netwerk is waarin alles invloed heeft op elkaar. We onderzoeken de wereld om ons heen en proberen die beter te begrijpen via onze collectie en met onze tentoonstellingen en programmering. Op alle locaties van Wereldmuseum – in Amsterdam, Leiden, Nijmegen, Rotterdam - gaat het over thema's die onze dagelijkse levens beïnvloeden.

DICHTERBIJ DAN GEDACHT

Kom meer te weten over hoe mensen wereldwijd leven en hoe zij gevormd worden door de wereld om hen heen – toen en nu. Door de verbinding tussen verleden en heden te begrijpen, krijg je nieuwe inzichten in de wereld van vandaag. Wereldmuseum inspireert je om na te denken over wat het betekent om mens te zijn. Hoe we dat doen? Nieuwe perspectieven openen op culturen en geschiedenissen, verwondering wekken voor de schoonheid van de wereld en bijdragen aan een rechtvaardigere samenleving.

WERELDMUSEUM ROTTERDAM

Rotterdam had als grote havenstad een belangrijke rol in de infrastructuur van wereldwijde stromingen van mensen, producten en ideeën. Deze stadsgeschiedenis zie je bij Wereldmuseum terug in thema's als migratie, mobiliteit en globalisering. Het verbindende en tijd overstijgende thema is maken: als versiering, als culturele expressie, als document van een verhaal, als uiting van groepsidentiteit en individuele identiteit. Wereldmuseum Rotterdam toont traditionele maakculturen en laat zien hoe hedendaagse kunstenaars hierop voortbouwen, kunst opnieuw waarderen en collecties (her)interpreteren. Via hun creaties ontstaan nieuwe betekenissen en verbindingen tussen de collectie en de stad, de mensen en hun wereld.

Geen berichten meer ontvangen van ons? Klik [hier](#)